

Освітній простір України

Науковий журнал
ДВНЗ «Прикарпатський

Національний університет
імені Василя Стефаника»

Державний вищий навчальний заклад
“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

Освітній простір України

Науковий журнал

(випуск 6)

Івано-Франківськ

2015

**НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ ДВНЗ “ПРИКАРПАТСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА”.**

(Освітній простір України. 2015 р. Випуск 6, 191 с.)

У журналі вміщено науковий доробок відомих українських та зарубіжних учених з актуальних проблем освіти дітей та молоді у сучасному полікультурному просторі в руслі його глобалізації та інтеграції.

Представлені результати наукових досліджень педагогічних, гуманітарних, психологічних та соціальних напрямів, можуть бути використані науковцями, викладачами, аспірантами, студентами. Журнал розраховано також на всіх читачів, для яких означені проблеми становлять науковий інтерес.

Видається з 2014 року.

Журнал включено до переліку наукових фахових видань ВАК України (постанова Міністерства освіти і науки України від 21.12.2015 № 1328).

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ №20663-10463Р (від 15.04.2014 р.).

Друкується за ухвалою Вченої ради

ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені В. Стефаніка”

Редакційна рада: д-р філол. наук, проф. В.В.Грещук (*голова ради*); д-р фіз.-мат. наук, проф. А.В. Загороднюк; д-р філол. наук, проф. В.І.Кононенко; д-р істор. наук, проф. М.В.Кугутяк; д-р юрид. наук, проф. В.В.Луць; д-р фіз.-мат. наук, проф. Б.К.Остафійчук; д-р пед. наук, проф. Н.В.Лисенко; д-р політ. наук, проф. І.Є.Цепенда.

Редакційна колегія: д-р пед. наук, проф. Н.В.Лисенко (*голова редколегії*); д-р психол. наук, проф. І.Д.Бех; д-р пед. наук, проф. Н.М.Бібік; д-р пед. наук, проф. В.І.Бондар; д-р пед. наук, проф. Г.П.Васянович; д-р істор. наук, проф. В.С.Великочий; д-р філос. наук, проф. І.М.Гоян; д-р філол. наук, проф. В.В.Грещук; проф. соціол. Д.Девіс; д-р пед. наук, проф. Т.К.Завгородня; д-р психол. наук, проф. Л.Д.Заграй; д-р психол. наук, проф. З.С.Карпенко; д-р пед. наук, проф. Я.П.Кодлюк; д-р філол. наук, проф. В.І.Кононенко; канд. пед. наук, проф. В.І.Костів; д-р пед. наук, проф. Т.М.Котик; д-р філос. наук, проф. В.К.Ларіонова; д-р пед. наук, проф. М.М.Марусинець; канд. пед. наук М.В.Матішак (*відповідальний секретар*); канд. пед. наук, доц. Л.О.Мацук (*відповідальний секретар*); д-р філос. наук, проф. Г.Й.Михайлишин; доц. К.Молнар; д-р психол. наук, проф. В.П.Москалець; д-р пед. наук, проф. З.І.Нагачевська; канд. пед. наук, доц. М.І.Олійник; І.І.Орос; канд. пед. наук, проф. О.С.Рега; д-р пед. наук, проф. О.Я.Савченко; д-р соціол. наук, проф. І.Соріна; д-р філос., д-р пед. наук, проф. В.М.Чайка; д-р пед. наук П.Шандор; д-р філос. О.Кліп.

Адреса редакційної колегії:

76000, Івано-Франківськ, вул. Мазепи, 10, Педагогічний інститут
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаніка”

ЗМІСТ

Історія педагогіки

<i>Лисенко Неллі.</i> Освітні орієнтири і досягнення дошкільного виховання у країнах євроспільноти: перспективи для творчих запозичень.....	7
<i>Фуштей Любов.</i> Історія становлення патронатних відносин в Україні.....	18
<i>Хуан Цзиншен.</i> Система шкільної освіти в давньому Китаї.....	27

Вища школа

<i>Бойченко Валентина.</i> Проблемність як одиниця педагогічного мислення вчителя.....	31
<i>Борин Галина.</i> Пізнавально-когнітивна складова фахової підготовки майбутніх педагогів у ВНЗ України.....	37
<i>Зимовець Олена.</i> Методологічні підходи до формування професійних умінь майбутніх учителів гуманітарних дисциплін в умовах інформаційного суспільства.....	41
<i>Гомонюк Олена.</i> Вузівські технології – складова частина освітньої підсистеми розвитку загальнокультурної компетентності майбутнього фахівця соціономічної сфери.....	47
<i>Кирста Наталія.</i> Підготовка спеціалістів дошкільного профілю до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.....	54
<i>Лях Мар'яна.</i> Особливості підготовки майбутніх вихователів до використання інноваційних технологій у навчанні сучасних дошкільників іноземної мови.....	57
<i>Мацук Людмила.</i> Підготовка майбутніх педагогів до комунікативно-мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку.....	63
<i>Нікітіна Алла.</i> Шляхи формування лінгвокультурознавчої компетентності студентів-філологів.....	68
<i>Оліяр Марія.</i> Педагогічні умови забезпечення ефективності формування комунікативно-стратегічної компетентності майбутніх учителів початкових класів.....	73
<i>Сливка Лариса.</i> Професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів до організації здоров'яорієнтованого освітнього середовища: теоретична модель.....	81
<i>Струтинська Тетяна.</i> Підготовка майбутніх педагогів до підвищення психолого-педагогічної культури батька дітей із неповних сімей.....	88
<i>Тимків Лідія.</i> Використання інноваційних навчально-тренувальних методик у фаховій підготовці соціальних працівників.....	94
<i>Чупахіна Світлана.</i> Психолого-педагогічний супровід дитини з ООП: співпраця із сім'єю.....	99

Теорія виховання

<i>Бедрій Христина.</i> Педагогічні ресурси змісту букваря та читанок у контексті патріотичного виховання молодших школярів	106
<i>Костів Володимир.</i> Єдність законів, закономірностей і принципів соціального виховання.....	110
<i>Лазарович Надія.</i> Розвиток творчості дошкільника в етнокультурному середовищі	118
<i>Лянунова Валентина.</i> Особливості формування толерантності дітей старшого дошкільного віку.....	121
<i>Семенов Олександр.</i> Освітнє середовище позашкільного навчального закладу як чинник формування творчо спрямованої особистості старшого дошкільника	127
<i>Смолюк Світлана.</i> Формування особистості молодшого школяра в умовах розвивального освітнього середовища	135
<i>Фуштей Любов, Костів Володимир.</i> Громадянська спрямованість особистості як системна якість “другого порядку”	142

Теорія навчання

<i>Барна Христина.</i> Передумови формування цілісної картини світу старших дошкільників	154
<i>Веркалець Марія.</i> Інформатизація сучасної освіти молодших школярів у країнах зарубіжжя.....	160
<i>Кудярьська Тетяна.</i> Інклюзивне навчання: перші кроки.....	163
<i>Марчій-Дмитраш Тамара.</i> Форми організації навчальної діяльності з іноземної мови з учнями початкової школи.....	168
<i>Моцар Марія.</i> Дидактичні і технологічні основи дистанційного навчання.....	173
<i>Худзей Оляся.</i> Здібності до іноземних мов (Foreign Language Aptitude): суть, характеристика.....	180
<i>Чекан Оксана.</i> Інтегрування інформаційно-комунікаційних технологій у педагогічний процес дошкільних навчальних закладів.....	186

19. Способности и склонности: Комплексные исследования / [под. ред. Э.А. Голубевой]. – М.: Педагогика, 1989. – 200 с.
20. Способности к иностранным языкам [Электронный ресурс] // Академик. – Режим доступа: dic.academic.ru
21. Теплов Б. М. Способности и одаренность / Б. М. Теплов // Хрестоматия по психологии / [сост. В. Мироненко; под ред. А. Петровского]. – М.: Просвещение, 1987. – С. 281–286.
22. Renzulli J.S. The tree-ring conception of giftedness: A developmental model for creative productivity / Renzulli J.S. // R.I. Sternberg, J.E. Davidson (eds.), Conceptions of giftedness. – Cambridge: Cambridge University Press, 1986. – P. 53 – 92.

In the article analysed essence of concepts “gift”, “capabilities”, “foreign capabilities” et al. It is set that the successful study of foreign languages is determined at least by four special когнитивные abilities (capacity for phonetic encryption, ability to perceive grammatical relations in a foreign language and understand the role of grammar in translation of expressions and suggestions, mechanical annex storage, inductive ability). Given of description of gifted, including to the study of foreign languages, children.

Key words: foreign capabilities, capabilities, gift, gifted children.

УДК 373.21.2:004
ББК 74.102.53.

Оксана Чекан

ІНТЕГРУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЦЕС ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті обґрунтовано роль і місце інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі сучасного дошкільного закладу. Проаналізовано способи інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес дошкільного закладу. Проведено аналіз психолого-педагогічної літератури стосовно інформаційно-комунікаційних технологій в освіті. Вивчено теоретичні засади інформаційно-комунікаційних технологій та їх інтеграцію у навчально-виховний процес ДНЗ. Визначено основну мету та завдання до проблеми. Визначено умови застосування інформаційно-комунікаційних технологій в дошкільному закладі. Проаналізовано дидактичні можливості мультимедійних засобів. Обґрунтовано комп'ютерні ігри як чинник розвитку дитини.

Ключові слова: інформаційні технології, інформаційно-комунікаційні технології, інформаційне суспільство, комп'ютерні ігри, мультимедійні засоби.

Постановка проблеми. Ефективним засобом удосконалення сучасної системи освіти є її комплексна інформатизація та комп'ютеризація, починаючи з дошкільних навчальних закладів. Модернізувати зміст дошкільної освіти – означає вдосконалити його, змінивши відповідно до вимог часу, не зачіпаючи основ, сталих і таких, що виправдали себе, положень, збагативши їх новими, прогресивними ідеями. Необхідність комп'ютеризації навчально-виховного процесу дошкільних навчальних закладів підкреслено у законодавчих актах та нормативних документах про освіту, зокрема у Законі України “Про дошкільну освіту” та Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні. У Державній цільовій соціальній програмі розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року зазначено, що одним із способів підвищення якості дошкільної освіти є комп'ютеризація дошкільних навчальних закладів, підключення до Інтернету, впровадження в педагогічний процес сучасних освітніх технологій. У Базовій програмі розвитку дитини дошкільного віку “Я у Світі” містяться матеріали й рекомендації щодо конструювання навчально-виховного процесу за сучасними

технологіями (розділ “Дошкільник і комп’ютер”). Автори програми наголошують, що найбільш педагогічно доцільним засобом використання комп’ютера в навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів є комп’ютерна гра. Комп’ютер ефективно поєднується з іншими дидактичними засобами та методами в комп’ютерно-ігровому комплексі, що дозволяє підтримати інтерес дітей до матеріалу, котрий вивчається, забезпечити активність упродовж всього заняття [4, с. 10–12].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема використання комп’ютера у дошкільній освіті вирішується дослідниками в таких аспектах, як вплив комп’ютерних технологій на загальний розвиток дітей (Ю. Горвиц, К. Зворигіна, О. Кореганова, Г. Лаврентьєва); підготовка до навчання в школі (В. Бондаровська, С. Іванова); доцільність застосування комп’ютерів та комп’ютерних ігор у педагогічному процесі дошкільних навчальних закладів (О. Андрусич, Б. Гершунський, О. Кивлюк, Ю. Машбиць, В. Могорин, Ф. Петку); санітарно-гігієнічні умови використання комп’ютера (Н. Полька, Л. Чайнова).

Формулювання цілей статті.

Мета: обґрунтувати роль, місце та способи інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес ДНЗ.

Завдання :

- визначити умови застосування інформаційно-комунікаційних технологій в дошкільному закладі;
- проаналізувати дидактичні можливості мультимедійних засобів;
- обґрунтувати комп’ютерні ігри як чинник розвитку дитини.

Виклад основного матеріалу дослідження. Комп’ютер сьогодні посідає значне місце в освітньому процесі. Він є засобом оптимізації навчальної діяльності дошкільників і розвитку їхніх життєвих компетентностей, своєрідним “інтелектуальним знаряддям”. Комп’ютер як інструмент діяльності формує у дітей передумови теоретичного мислення, здатність свідомо обирати спосіб дії та працювати самостійно в індивідуальному темпі. У процесі роботи на комп’ютері розвиваються особистісні якості, які в майбутньому житті сприятимуть реалізації потенціалу особистості дитини та дадуть їй змогу почуватися компетентною.

Застосування ІКТ в дошкільному закладі створює умови для:

- формування у дітей здатності орієнтуватися в інформаційних потоках навколишнього світу;
- опанування практичних засобів роботи з інформацією на рівні вікових можливостей;
- формування вміння обмінюватися інформацією за допомогою сучасних технічних засобів, що сприятиме досягненню успіху в будь-якій діяльності в сучасному інформаційному суспільстві [3, с. 41–46].

З інтеграцією ІКТ в освітній процес з’являються можливості розширення його змістового наповнення. Навчальна інформація при цьому стає доступнішою для сприймання дошкільниками.

ІКТ дає змогу підвищити інтерактивність освітньої системи в дошкільних закладах, перейти від пояснювально-ілюстративного способу навчання до діяльнісного, за якого дитина стає активним суб’єктом, а не пасивним об’єктом педагогічної дії. Тож навчання дітей дошкільного віку із застосуванням інтерактивних комплексів стає якіснішим, цікавішим і продуктивнішим, сприяє усвідомленню засвоєнню знань та формуванню мотивації до навчання, а головне – сприяє адаптації дітей до життя в інформаційному суспільстві [6, с. 16–30].

За даними ЮНЕСКО, коли людина слухає, вона запам'ятовує 15% мовної інформації, коли дивиться – 25% видимої інформації, коли бачить і слухає – 65% усієї інформації. Отже, необхідність застосування в освітньому процесі дітей дошкільного віку мультимедійних ІКТ, які як аудіовізуальні засоби можуть впливати на різні органи чуття, – беззаперечна [2, с. 22–30].

Необхідність застосування ІКТ в дошкільній освіті, насамперед для формування природознавчої компетентності дошкільників, також зумовлена складністю об'єктів вивчення (скажімо, певних явищ довкілля), які неможливо продемонструвати лише вербальними засобами і за допомогою одиничного зображення. ІКТ дають змогу “вийти” за межі навчального середовища на занятті; зробити видимим те, що неможливо побачити неозброєним оком, імітувати будь-які ситуації і процеси в довкіллі. Мультимедійні технології є одним з найперспективніших і найпопулярніших напрямів інформатизації дошкільної освіти. Вони мають на меті створення продукту, який містить “колекції” зображень і даних, що супроводжуються звуком, відео, анімацією та іншими візуальними ефектами.

Дидактичними можливостями мультимедійних засобів навчання щодо підвищення якості дошкільної освіти є:

- посилення мотивації навчання;
- активізація навчальної діяльності дітей на основі посилення їх ролі як суб'єктів навчальної діяльності;
- розширення меж самостійної діяльності дошкільників;
- індивідуалізація процесу навчання;
- урізноманітнення форм подання інформації;
- урізноманітнення типів навчальних завдань;
- створення навчального середовища, яке забезпечує “занурення” дитини в уявний світ, у певні розвивальні ситуації;
- постійне застосування ігрових прийомів;
- забезпечення негайного зворотного зв'язку, можливість рефлексії [5, с. 9–12].

Варто пам'ятати, що комп'ютер привабливий для дітей, як будь-яка нова іграшка, а саме так найчастіше дошкільники сприймають цей пристрій. Адже спілкування дітей дошкільного віку з комп'ютером здебільшого розпочинається з комп'ютерних ігор. Вихователі ретельно добирають ігри навчальної спрямованості для роботи з дітьми з огляду на вікові особливості дошкільників. І тому використання комп'ютерних ігор у освітній діяльності дітей дошкільного віку є природним для дитини і слугує ефективним способом підвищення мотивації і забезпечення індивідуалізації навчання та розвитку особистісних здібностей. А ще – створює позитивний емоційний фон.

Гра є однією з форм практичного мислення. У грі дитина оперує своїми знаннями, досвідом, враженнями, що відображаються у формі ігрових способів дії, ігрових знаків, які набувають значення в смисловому полі гри. Дослідження російського вченого, доктора психологічних наук Світлани Новосолодової свідчать, що дитина виявляє здатність наділяти нейтральний до певного часу об'єкт ігровим значенням у смисловому полі гри. Саме ця здатність є психологічною базою для введення в гру дошкільника комп'ютера як ігрового розвивального засобу. Зображення, що виникає на моніторі, дитина може наділяти ігровим значенням, коли вона сама будує сюжет гри, оперуючи образними і функціональними можливостями комп'ютерної програми. У процесі ігрової діяльності з використанням комп'ютерних засобів у дошкільника розвиваються:

- теоретичне мислення;

- увага;
- здатність до прогнозування результату своїх дій;
- проєктивні якості мислення, які є основою формування креативних здібностей дитини [1, с. 37–46].

Висновки. Отже, практика застосування ІКТ в освітньому процесі дошкільного закладу переконливо доводить, що інформаційно-комунікаційні мультимедійні засоби навчання дають змогу:

- підвищити інформативність різних форм роботи з дітьми;
- стимулювати мотивацію навчання;
- поділити наочність навчання;
- закріпити найскладніші моменти пізнавального процесу;
- реалізувати доступність сприймання інформації завдяки паралельному представленню інформації в різних модульностях – візуальній і слуховій;
- зосередити увагу дітей у фазі її біологічного зниження за рахунок художньо-естетичного оформлення слайдів або доцільно застосованої анімації та звукового ефекту;
- повторити (перегляд, коротке відтворення) матеріал попередніх занять;
- створити для дітей та педагогів психологічно комфортні умови роботи у процесі пізнавальної діяльності;
- зробити процес навчання і розвитку дітей простим і ефективним, звільнити педагогів від рутинної ручної роботи.

1. Гавриленко, О. Навчання дітей дошкільного віку основ комп'ютерної грамотності [Текст] / О. Гавриленко // Вихователь методист дошкільного закладу. – 2010. – № 1. – С. 37–46.
2. Карпенко Г. Вплив комп'ютерних ігор на формування уявлень про здоровий спосіб життя у дітей [Текст] / Г. Карпенко // Дитячий садок. – 2013. – № 10 (682) – С. 22–30.
3. Кузнєцова І. В. Дитина і комп'ютер: виховання особистості в інформаційному суспільстві [Текст] / І. В. Кузнєцова // Обдарована дитина. – 2010. – № 6. – С. 41–46.
4. Лаврентьєва Г. Комп'ютер – ігровий комплекс у дошкільному закладі [Текст] / Г. Лаврентьєва // Дошкільне виховання. – 2003. – № 1. – С. 10–12.
5. Лапінський В. Мультимедійна дошка [Текст] : апаратні засоби мультимедійних комплексів / В. Лапінський // Інформатиза. – 2011. – № 15. – С. 9–12.
6. Ляшенко С. Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій у освітній процес [Текст] / С. Ляшенко, З. Зінченко // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2013. – №7. – С. 16–30.

In the article the role and place of ICT in the educational process of modern preschool institutions have been outlined. The ways of integration the ICT into the educational process of preschool institutions have been specified. Psychological and educational literature about ICT in upbringing process have been analyzed. Theoretical foundations of information and communication technologies and their integration into the educational process of preschools have been studied. The key goals and objectives of the problem have been determined. The terms of use the ICT in the preschools have been grounded. The didactic capabilities of multimedia technologies have been verified. Computer games as a factor of child's development have been determined.

Key words: *information technologies, information and communication technologies, information society, computer games, multimedia.*

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника”

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

Освітній простір України
Випуск 6

Видається з 2014 року.

Адреса редколегії: 76000, Івано-Франківськ, вул. Мазепа, 10,
Педагогічний інститут
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

Ministry of Education and Science of Ukraine
VASYL STEFANYK PRECARPATHIAN NATIONAL UNIVERSITY

SCIENTIFIC JOURNAL

EDUCATIONAL SPACE OF UKRAINE
Edition 6
Published since 2014.

Editorial Board Address: 76000, Ivano-Frankivsk, 10 Mazepa St.,
Pedagogical Institute
SHEI “Vasyl Stefanyk Precarpathian National University”

Головний редактор *Василь Головчак*
Літературний редактор *Надія Вебер*
Комп'ютерна правка і верстка *Лідія Курівчак*
Коректори *Надія Вебер, Надія Гриців*

*За зміст і достовірність фактів, цитат, власних імен
та інших відомостей відповідають автори статей*

Видавець і виготовлювач
Видавництво ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
76018, м. Івано-Франківськ, вул. Бандери 1. тел. 71-56-22

Здано до набору 22.12.2015 р. Підп. до друку 29.12.2015 р.
Формат 60x84/16. Папір ксероксний. Гарнітура “Times New Roman”.
Ум. друк. арк. 15,74. Тираж 100 прим.

(Рестраційне свідоцтво Серія KB № 20663-10463P)